

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовао комисију: 012-40/437-2024 од 02.07.2026., Декан Факултета техничких наука на предлог наставно научног већа и катедре		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1.	Ћосић Илија	проф. емеритус
	презиме и име	звање
	Универзитет Нови Сад, Факултет техничких наука	уџа научна област и датум избора
	установа у којој је запослен-а	функција у комисији
		Производни и услужни системи, организација и менаџмент 24. 03. 2016.
2.	Стефановић Миладин	ред. професор
	презиме и име	звање
	Факултет инжењерских наука, Универзитет у Крагујевцу	уџа научна област и датум избора
	установа у којој је запослен-а	функција у комисији
		Производно машинство, Индустриски инжењеринг, 25.09.2014.
3.	Демко – Рихтер Јелена	ред. професор
	презиме и име	звање
	Факултет техничких наука, Нови Сад	уџа научна област и датум избора
	установа у којој је запослен-а	функција у комисији
		Менаџмент и инвестиције у инжењерству, 15. 07. 2024.
4.	Кузмановић Богдан	ред. професор
	презиме и име	звање
	Универзитет Нови Сад, Факултет техничких наука	уџа научна област и датум избора
	установа у којој је запослен-а	функција у комисији
		Производни и услужни системи, организација и менаџмент 01.03.2022.
5.	Бојанић Ранко	ред. професор
	презиме и име	звање
	Универзитет Нови Сад, Факултет техничких наука	уџа научна област и датум избора
	установа у којој је запослен-а	функција у комисији
		Производни и услужни системи, организација и менаџмент 12.09.2023.
		ментор

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Марко (Милош) Јовић 2. Датум рођења, општина, држава: 02.07.1984. године, Дрвар, БиХ 3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Факултет техничких наука, мастер инжењер менаџмента 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2014/15 године, Индустијско инжењерство и инжењерски менаџмент
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: МОДЕЛ ОДРЖИВЕ КОНКУРЕНТСКЕ ПРЕДНОСТИ У ИНДУСТРИЈСКИМ СИСТЕМИМА
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикана и сл. Докторска дисертација Марка Јовића, под насловом „Модел одрживе конкурентске предности у индустријским системима“ садржи 192 нумерисане стране, 2 графичка приказа, 17 табела и 370 литературних извора. Основном делу текста претходе: наслов рада, кључна документацијска информација и садржај. Након основног дела текста дати су списак коришћених литературних извора и прилози. Истраживање реализовано у оквиру докторске дисертације је приказано кроз 8 поглавља која су изложена према следећој структури: 1. Увод 2. Теоријске основе 3. Метод истраживања 4. Резултати 5. Дискусија 6. Закључак 7. Литература 8. Прилози
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Поглавље 1: Увод У уводном делу кандидат је разматрао значај грађевинског сектора за националну економију, дугорочни економски раст, стабилност, запошљавање и задовољавање социјалних потреба. Посебно је указано на то да се грађевинарство, упркос свом значају, често сматра неефикасним сектором услед кашњења у реализацији пројеката, прекорачења буџета, ниске продуктивности и проблема у погледу квалитета изведених радова. У том контексту кандидат је оправдао потребу за истраживањем фактора који могу допринети јачању одрживе конкурентности и побољшању конкурентности грађевинских предузећа. Кандидат је у уводу посебно истакао специфичности грађевинских предузећа у Републици Србији. Наведено је да ова предузећа послују у условима тржишне транзиције, снажног притиска трошкова, растуће конкуренције, променљивих захтева клијената и све већих очекивања у погледу одрживости, квалитета и ефикасности. Указано је и на то да српски грађевински сектор обухвата велики број микро, малих и средњих предузећа која се суочавају са ограниченим ресурсима, ограниченим инвестиционим капацитетима, зависношћу од

пројектних прихода, кашњењима у наплати и флукуацијама трошкова. У уводном делу кандидат је поставио концептуалну основу истраживања кроз наглашавање значаја интерних ресурса и капацитета предузећа. Истакнуто је да предузећа која делују у истом сектору могу имати различите степене успеха управо зато што располажу различитим ресурсима, способностима и начинима њиховог коришћења. Кандидат је у том смислу оправдао укључивање интерних капацитета, интелектуалног капитала, размене знања и пракси тоталног управљања квалитетом у истраживачки модел. Истраживачки проблем је формулисан као потреба да се дефинише и емпиријски провери интегрисани модел одрживе конкурентске предности предузећа у сектору грађевинарства у Републици Србији. Кандидат је указао да претходна истраживања углавном одвојено испитују предикторе одрживе конкурентске предности, док је мањи број радова усмерен на њихово заједничко испитивање у оквиру јединственог емпиријског модела. Додатну вредност уводног дела представља укључивање пракси тоталног управљања квалитетом као управљачког механизма који повезује ресурсе, знање, процесе и квалитет у објашњењу конкурентности грађевинских предузећа. Циљ дисертације је јасно формулисан. Кандидат настоји да испита да ли интерни капацитети, интелектуални капитал, дељење знања и праксе тоталног управљања квалитетом предвиђају одрживу конкурентску предност у предузећима која послују у сектору грађевинарства, додатно циљ је испитати утицај социо-демографских обележја испитаника и карактеристика предузећа која послују у грађевинском сектору на израженост варијабли укључених у модел. На основу постављеног проблема и циљева истраживања, кандидат је формулисао хипотезе које се односе на претпостављени утицај интерних фактора, интелектуалног капитала, дељења знања и пракси тоталног управљања квалитетом на конкурентску предност предузећа у сектору грађевинарства, као и на претпоставку да постоји утицај социо-демографских обележја испитаника и карактеристика предузећа на израженост варијабли из модела.

Поглавље 2: Теоријске основе

У другом поглављу кандидат је приказао теоријски преглед релевантне литературе и концепата који представљају основу за емпиријско истраживање. Теоријске основе су организоване кроз више тематских целина: теорију засновану на ресурсима, конкурентску и одрживу конкурентску предност, интерне факторе и капацитете индустријских система, интелектуални капитал, дељење знања и праксе тоталног управљања квалитетом. У првом делу теоријских основа кандидат је разматрао теорију засновану на ресурсима као једну од најзначајнијих теоријских перспектива у стратегијском менаџменту. Објашњено је да ова теорија полази од претпоставке да се разлике у конкурентности и перформансама предузећа могу објаснити хетерогеношћу интерних ресурса и способности. Кандидат је приказао историјски развој ресурсног приступа, укључујући доприносе Penrose, Wernerfelt, Barney, Rumelt и других аутора, као и основне појмове ресурса, способности, материјалних и нематеријалних ресурса и динамичких способности. Кандидат је у оквиру теоријског дела обрадио и појмове конкурентске предности и одрживе конкурентске предности. Објашњено је да конкурентска предност може бити заснована на унутрашњим и спољашњим факторима, док се одржива конкурентска предност односи на способност предузећа да примењује стратегију стварања вредности коју конкуренти не могу лако имитирати или заменити. Посебан значај има приказ VRIO/VRIN логике, односно услова вредности, реткости, тешке имитабилности, незаменљивости и организационе способности да се ресурси искористе.

У делу који се односи на савремено разумевање конкурентске предности кандидат је указао да се конкурентска предност све мање схвата као статично стање, а све више као релативна и временски условљена супериорност у стварању вредности. Кандидат је посебно нагласио да савремена литература конкурентску предност објашњава кроз интеракцију индустријске структуре, ресурса, способности, организационог учења, иновација, дигиталних способности, ESG перспективе, мрежа, репутације и одрживих пословних модела. Кандидат је у теоријском делу приказао главне савремене теоријске оквири који објашњавају одрживу конкурентску предност: позициони приступ и индустријску структуру, resource-based view, dynamic capabilities, knowledge-based view, stakeholder/CSR/ESG перспективу, мрежну и платформску перспективу и одрживе пословне моделе. Посебно је значајно што кандидат показује да се одржива конкурентска предност у савременој литератури све чешће разуме као резултат комбинације више ресурса, способности, процеса учења,

дигиталних и зелених способности, а не као последица једног изолованог фактора.

У делу о интерним факторима и капацитетима индустријских система кандидат је разматрао значај иновативних, маркетиншких, финансијских, управљачких и људских капацитета за конкурентност грађевинских предузећа. Иновативни капацитет је представљен као способност предузећа да генерише, разради, имплементира и подржи нове идеје, производе, услуге и процесе. Маркетиншки капацитет је повезан са разумевањем потреба клијената, комерцијализацијом, позиционирањем и односима са купцима. Финансијски капацитет је обрађен као способност предузећа да обезбеди и управља финансијским ресурсима, што је посебно важно у грађевинарству због дугих пројектних циклуса, високих трошкова, ризика и потребе за стабилним новчаним токовима. Кандидат је посебну пажњу посветио интелектуалном капиталу, који је представљен као нефинансијска, нематеријална имовина заснована на знању. У раду су приказане три основне компоненте интелектуалног капитала: људски капитал, структурни капитал и релациони капитал. Људски капитал односи се на знање, стручност, образовање, способности и искуство запослених; структурни капитал на организациону инфраструктуру, процесе, системе, базе података и институционализовано знање; док релациони капитал обухвата односе са купцима, добављачима, партнерима, конкурентима, институцијама и другим заинтересованим странама. У делу о дељењу знања кандидат је приказао значај размене знања у организацијама, нарочито у условима конкуренције, глобализације и брзих промена. Објашњено је да организације морају развијати културу која подстиче размену знања, организационо учење и унутрашњу комуникацију. Кандидат је разматрао појам знања, разлику између експлицитног и прећутног знања, дефиниције управљања знањем, значај дељења знања, као и факторе који подстичу или ограничавају овај процес. Теоријске основе обухватају и систем управљања квалитетом, односно праксе тоталног управљања квалитетом. У раду се указује да праксе управљања квалитетом могу допринети унапређењу квалитета производа и услуга, смањењу отпада, смањењу прерада, унапређењу продуктивности и бољим организационим перформансама. Овај део је посебно релевантан за грађевинарство, јер се квалитет, рокови, трошкови, координација и контрола процеса јављају као кључни услови успешне реализације пројеката.

Поглавље 3: Метод истраживања

У трећем поглављу кандидат је представио емпиријско истраживање кроз дефинисање проблема, значаја и циља истраживања, развој хипотеза, опис популације и узорка, приказ инструмената, поступка прикупљања података и начина анализе података. Ово поглавље повезује теоријску основу са емпиријском провером модела одрживе конкурентске предности грађевинских предузећа. Кандидат је проблем истраживања формулисао као емпиријску проверу интегрисаног модела одрживе конкурентске предности предузећа у сектору грађевинарства у Републици Србији, додатно испитиван је утицај социо-демографских обележја испитаника и карактеристика предузећа која послују у грађевинском сектору на израженост варијабли укључених у модел. Указано је да грађевински сектор има изражене проблеме у погледу кашњења пројеката, прекорачења трошкова, ниске продуктивности и квалитета, због чега је важно испитати који интерни организациони фактори могу допринети дугорочној конкурентности грађевинских предузећа. Развој хипотеза заснован је на ресурсно заснованом приступу, приступу предузећу заснованом на знању и перспективи динамичких способности. Кандидат је као предикторске конструкте издвојио интерне факторе, интелектуални капитал, дељење знања и праксе тоталног управљања квалитетом. У оквиру интерних фактора анализирани су маркетиншки, финансијски, иновациони, управљачки и људски капацитети, интелектуални капитал је разложен на људски, структурни и релациони капитал, док су праксе тоталног управљања квалитетом мерене кроз стратешко планирање, фокус на купце, управљање процесима, управљање људским ресурсима и информације и анализу. У делу о популацији и узорку кандидат је навео да је студија спроведена у Републици Србији и да је фокусирана на предузећа која послују у грађевинском сектору. Компаније су одабране намерним узорковањем, а главни критеријум укључивања био је да послују у „Ф сектору“ грађевинарства, према класификацији делатности у Републици Србији. Подаци су прикупљени од запослених у 17 грађевинских предузећа, при чему су у узорак укључени и руководиоци и неруководствени запослени. Коначан узорак обухватио је 306 валидних упитника. Структура узорка је приказана

према полу, образовању, старости, радном искуству, величини предузећа и региону. Кандидат је користио више мерних инструмената. Одржива конкурентска предност мерена је Скалом одрживе конкурентске предности (Sustainable Competitive Advantage Scale). Интерни фактори организације мерени су Скалом организационих капацитета (Organizational Capacity Scale), која обухвата маркетиншки, финансијски, иновациони, управљачки и људски капацитет. Интелектуални капитал мерен је Скалом интелектуалног капитала (Intellectual Capital Scale), која обухвата људски, структурни и релациони капитал. Дељење знања мерено је Скалом дељења знања (Knowledge Sharing Scale). Праксе тоталног управљања квалитетом мерене су скалом пракси тоталног управљања квалитетом (Total Quality Management Practices – TQM Practices), која обухвата стратешко планирање, фокус на купце, управљање процесима, управљање људским ресурсима и информације и анализу. Подаци су прикупљени путем структурираног анкетног упитника током септембра 2025. године. Укупно је дистрибуирано 550 упитника у 17 грађевинских предузећа, од чега је враћено 318 попуњених упитника. Након искључивања непотпуних упитника и оних који нису испуњавали критеријуме за укључивање, коначни узорак је обухватио 306 валидних упитника, што представља стопу искористивости од 55,63%. У анализи података кандидат је користио IBM SPSS Statistics 24 и AMOS. SPSS је коришћен за прелиминарну обраду података, дескриптивне анализе и процену поузданости мерних инструмената, док је AMOS коришћен за конфирматорну факторску анализу и моделовање структурним једначинама, параметријски тестови су коришћени за процену утицаја социо-демографских обележја и карактеристика предузећа које послују у грађевинском сектору на израженост варијабли из модела. Кандидат је спровео и проверу заједничке методске варијансе применом Harman-овог теста једног фактора и приступа заједничког латентног фактора, као и проверу мултиколинearности преко VIF и толеранције.

Поглавље 4: Резултати

У четвртном поглављу кандидат је приказао резултате емпиријског истраживања. Најпре је извршена провера скупа података у погледу недостајућих вредности, при чему је утврђено да је удео недостајућих података мањи од 1%, након чега је примењена процена методом очекивања–максимизације. Потом је спроведена конфирматорна факторска анализа ради провере факторске структуре сваког конструкта и адекватности мерног модела пре тестирања хипотеза. Кандидат је у овом поглављу приказао индексе уклапања CFA модела за мерне скале. Резултати су показали задовољавајуће индексе прилагођености за скалу одрживе конкурентске предности, скалу организационих капацитета, скалу интелектуалног капитала, скалу дељења знања и скалу пракси тоталног управљања квалитетом. У моделу су уклоњене две ставке са ниским факторским оптерећењима: једна из скале организационих капацитета и једна из скале интелектуалног капитала, при чему није уклоњена ниједна теоријски суштинска димензија. У наставку су приказани резултати дескриптивне статистике, поузданост скала, конвергентна и дискриминантна валидност. Кандидат је спровео и проверу заједничке методске варијансе. Harman-ов једнофакторски тест показао је да је први фактор објаснио 33,89% укупне варијансе, што је испод уобичајеног прага од 50%. Додатна провера путем заједничког латентног фактора показала је да укључивање овог фактора није значајно променило факторска оптерећења нити процене структурних путања. На основу тога кандидат је закључио да је мало вероватно да заједничка методска варијанса значајно пристрасно утиче на резултате. Резултати структурног модела показали су да су интерни фактори добили делимичну подршку као предиктори одрживе конкурентске предности. Утицај социо-демографских обележја испитаника и карактеристика предузећа која послују у грађевинском сектору такође је био делимичан.

Поглавље 5: Дискусија

У делу дискусије кандидат је интерпретирао резултате емпиријског истраживања у односу на постављене хипотезе и теоријски оквир. Дискусија је усмерена на објашњење зашто одржива конкурентска предност у грађевинском сектору није у једнакој мери обликована свим организационим ресурсима и способностима, већ пре свега факторима који директно подржавају финансирање пројеката, апсорпцију ризика, приступ тржишту и координацију са заинтересованим странама. Кандидат је такође понудио аргументовано објашњење зашто поједине варијабле из

модела нису показале значајне директне ефекте. Резултати су дискутовани у поређењу са претходним истраживањима. У оквиру дискусије кандидат је извео и теоријске и менаџерске импликације. Теоријски допринос огледа се у томе што резултати показују да немају сви интерни ресурси и способности једнаку стратешку релевантност у грађевинском сектору. Менаџерске импликације указују да грађевинска предузећа треба да јачају ликвидност, приступ финансирању, контролу трошкова, финансијске резерве и односе са клијентима, добављачима, подизвођачима, јавним институцијама и професионалним мрежама.

Поглавље 6: Закључак

У шестом поглављу кандидат је извео закључна разматрања на основу спроведеног теоријског и емпиријског истраживања. Главни закључак је да грађевинска предузећа остварују одрживу конкурентску предност пре свега кроз способност да одрже финансијску снагу и развију квалитетне односе са спољним заинтересованим странама. Кандидат је у закључку нагласио да финансијски капацитет има кључну улогу јер грађевински пројекти захтевају значајан капитал, стабилан новчани ток, способност апсорпције ризика и могућност реаговања на промене трошкова, кашњења и уговорне захтеве. Релациони капитал је такође издвојен као важан јер се грађевинска делатност заснива на сарадњи већег броја актера, укључујући клијенте, подизвођаче, добављаче, пројектанте, консултанте, регулаторна тела и инвеститоре.

Кандидат је навео и практичне импликације истраживања. Грађевинска предузећа која настоје да ојачају одрживу конкурентску предност треба да унапреде финансијско планирање, управљање ликвидношћу, контролу трошкова и приступ финансирању. Кандидат је посебно нагласио да дељење знања, иновације и људске ресурсе не треба третирати као изоловане активности, већ као способности које треба повезати са системима управљања пројектима, праксама научених лекција, дигиталним алатима и мерљивим побољшањима у реализацији пројеката.

У закључном поглављу су јасно наведена ограничења истраживања. Кандидат је истакао да је истраживање засновано на пресечним подацима, што ограничава могућност каузалног тумачења, као и да употреба анкетних података заснованих на самоизвештавању може увести перцептивну пристрасност. Наведено је и да је истраживање спроведено у једном националном контексту, што може ограничити генерализацију резултата, као и да је модел испитивао само директне ефекте, док поједини предиктори могу деловати индиректно преко пројектних перформанси, примене иновација, управљања квалитетом или задовољства заинтересованих страна.

Поглавља 7 и 8: Литература и прилози

У седмом поглављу представљен је списак литературе коришћене приликом израде докторске дисертације. Литература обухвата релевантне изворе из области докторске дисертације. Списак литературе показује да се кандидат ослањао на домаће и стране изворе, класичне теоријске радове и савремена истраживања.

У осмом поглављу налазе се прилози дисертације, укључујући план третмана података и материјале повезане са спровођењем истраживања.

Комисија је позитивно оценила сва поглавља докторске дисертације

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

Међународни часопис категорије M22 – Проистекао из докторске дисертације

1. **Јовић М**, Бојанић Р, Ситаревић А, Митровић Ј, Новаковић Божић Н, Стевановић А. (2026) Critical Determinants of Sustainable Competitive Advantage: Insights from the Construction Sector. Administrative Sciences.; 16(6):292., (Management, 158/426, IF 2025:**3,9**); DOI: <https://doi.org/10.3390/admsci16060292>

Међународни часопис категорије M23

2. Ивановић, Т.; Максимовић, Г.; Мандарић, М.; Радивојевић, Н.; Јовић, М. (2021); The impact of intellectual capital on the financial performance of agricultural enterprises: evidence from the West Balkans Counties, Custos e Agronegocio, EID: 2-s2.0-85116604497, ISSN: 18082882 (Business, 313/323, IF 2025: **0,2**)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Кандидат закључује да одрживу конкурентску предност грађевинских предузећа директно предвиђају финансијски капацитет и релациони капитал, уз делимичне ефекте пракси тоталног управљања квалитетом. С друге стране, утврђен је делимичан утицај социо-демографских обележја испитаника и карактеристика предузећа који послују у грађевинском сектору.

У контексту грађевинског сектора Републике Србије, кандидат долази до закључка да су финансијски капацитет и релациони капитал практичне основе дугорочне конкурентности. Овај налаз је посебно значајан имајући у виду да грађевинска предузећа у Србији послују у условима ограничених ресурса, неизвесности трошкова, пројектне оријентације, капиталне интензивности и снажне зависности од спољних партнера. Предузећа која су финансијски стабилна и која имају развијене односе са кључним заинтересованим странама налазе се у повољнијој позицији да добијају пројекте, поуздано их реализују и одржавају дугорочну конкурентску позицију.

Научни допринос дисертације огледа се у томе што кандидат пружа емпиријске доказе да је одржива конкурентска предност у грађевинском сектору обликована селективном конфигурацијом ресурса. Истраживање показује да нису сви интерни ресурси и способности подједнако релевантни за дугорочну конкурентност, већ да највећи значај имају они ресурси који подржавају финансијску отпорност и координацију са заинтересованим странама. Овакав налаз доприноси литератури о ресурсима и способностима, јер указује на секторску специфичност грађевинарства, у којем сложени пројекти, висок ниво неизвесности, фрагментирани ланци снабдевања, ценовна конкуренција и зависност од спољних актера обликују изворе конкурентске предности.

Суштина практичних импликација истраживања огледа се у препознавању области у које грађевинска предузећа треба да усмере своје менаџерске активности ради јачања одрживе конкурентске предности. Конкретне практичне импликације укључују унапређење финансијског планирања, управљање ликвидношћу, контролу трошкова, развој финансијских резерви и побољшање приступа изворима финансирања. Поред тога, резултати указују на потребу улагања у релациони капитал кроз изградњу и одржавање поуздане сарадње са клијентима, подизвођачима, добављачима, јавним институцијама и другим релевантним актерима.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата истраживања са закључком да је докторска дисертација оригинално дело кандидата Марка Јовића.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Истраживање је реализовано у оквиру комплексног теоријско-емпиријског модела, који је у потпуности усклађен са дефинисаним циљевима, истраживачким питањима и постављеним хипотезама. Модел обухвата сет међусобно повезаних и условљених истраживачких варијабли, које су операционализоване кроз припадајуће димензије и индикаторе, чиме је омогућено њихово систематско мерење и статистичка анализа. Концептуални оквир истраживања заснован је на интеграцији интерних организационих фактора, интелектуалног капитала, размене знања и пракси тоталног управљања квалитетом као кључних детерминанти одрживе конкурентске предности у предузећима грађевинског сектора.

Резултати истраживања су приказани систематизовано и прегледно, уз примену одговарајућих табеларних и графичких приказа, чиме је омогућена јасна визуелизација структуре података и поуздана интерпретација добијених емпиријских налаза. Примењене статистичке методе,

укључујући дескриптивну анализу, корелациону анализу, регресионе моделе и методе мултиваријантне статистике, омогућиле су свеобухватно сагледавање односа између посматраних конструката и проверу постављених хипотеза.

Закључци истраживања изведени су на основу емпиријски утврђених резултата, уз доследно поштовање принципа научне методологије и обезбеђену унутрашњу логичку кохерентност између теоријског оквира, методолошког приступа и добијених резултата. Посебна пажња посвећена је интерпретацији налаза у контексту постојеће научне литературе, при чему су резултати упоређени са релевантним емпиријским студијама, чиме је омогућено њихово позиционирање у оквиру савременог корпуса знања и додатна научна валидација.

Добијени резултати показују да интерни организациони фактори, интелектуални капитал, дељење знања и праксе тоталног управљања квалитетом представљају међусобно повезане и синергијске детерминанте одрживе конкурентске предности. Посебно се истиче да њихов заједнички утицај има значајнију улогу у објашњењу варијабилитета конкурентске предности него појединачни ефекти посматраних конструката, што додатно потврђује оправданост интегрисаног приступа у анализи организационих перформанси.

У дисертацији су разматране како теоријске, тако и практичне импликације добијених резултата за конкурентношћу предузећа у грађевинском сектору. Теоријски допринос огледа се у развоју и емпиријској верификацији интегрисаног модела који повезује кључне организационе ресурсе и способности у јединствен аналитички оквир. Практичне импликације односе се на могућност примене резултата у процесу стратешког одлучивања, са циљем унапређења интерних капацитета, јачања интелектуалног капитала и побољшања механизма размене знања и управљања квалитетом.

Такође су дефинисане смернице за будућа истраживања, које се односе на проширење модела на друге секторе, испитивање додатних контекстуалних фактора, као и примену лонгитудиналних истраживачких дизајна ради дубљег разумевања узрочно-последичних односа између посматраних варијабли.

Текст дисертације је подвргнут провери применом софтвера за детекцију плагијаризма iThenticate, при чему није утврђено значајно поклапање са постојећим изворима у научној и стручној литератури. Овај налаз додатно потврђује оригиналност истраживања, као и његов научни и практични допринос у области управљања организационим перформансама и конкурентском предношћу у грађевинском сектору.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата истраживања са закључком да је докторска дисертација оригинално дело кандидата Марка Јовића

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање. Навести нумеричке податке о резултатима провере оригиналности рада и дати текстуално образложење.
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? <i>Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.</i>
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? <i>Докторска дисертација својим насловом, садржајем, резултатима истраживања и начином тумачења тих резултата садржи све битне елементе који се захтевају за радове овакве врсте.</i>
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? Оригинални научни допринос дисертације огледа се у интеграцији теоријских и емпиријских сазнања из области управљања одрживом конкурентском предношћу у предузећима грађевинског сектора. Полазећи од систематизације релевантне научне литературе и критичке анализе постојећих теоријских приступа, омогућено је прецизније теоријско позиционирање предмета истраживања, као и јасније дефинисање и операционализација кључних конструката који обухватају интерне организационе факторе, интелектуални капитал и размену знања. Дисертација доприноси развоју интегрисаног концептуалног и емпиријског оквира који обједињује различите приступе мерењу конкурентске предности, са посебним нагласком на специфичности предузећа у грађевинском сектору. У оквиру предложеног модела идентификовани су и анализирани кључни интерни организациони фактори (маркетиншки, финансијски, иновативни, управљачки и људски капацитети), као и димензије интелектуалног капитала (људски, структурни и релациони капитал), механизми размене знања као значајне детерминанте конкурентске позиције предузећа, као и праксе тоталног управљања квалитетом (стратешко планирање, фокус на купце, управљање процесима, управљање људским ресурсима и информације и анализа). На основу емпиријских резултата добијених применом дескриптивне статистике, корелационе анализе, структурног моделовања (SEM), као и универијатних и мултиваријатних тестова који утврђују утицај социо-демографских варијабли и карактеристика предузећа у грађевинском сектору, делимично су потврђени статистички значајни односи између посматраних варијабли, као и утицај социо-демографских обележја и карактеристика предузећа у грађевинском сектору на израженост варијабли из модела. На тај начин, дисертација доприноси бољем разумевању утицаја интерних организационих ресурса, интелектуалног капитала и размене знања на формирање и одржавање конкурентске предности предузећа у грађевинском сектору, као и развоју свеобухватног модела који интегрише кључне детерминанте организационе успешности у савременим пословним условима. <i>Комисија закључује да дисертација садржи све елементе оригиналног научног рада.</i>
4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања? <i>Докторска дисертација нема недостатака који би битно утицали на коначан резултат истраживања.</i>
5. Образложење резултата провере оригиналности рада (нумерички и наративно): Текст дисертације је подвргнут провери помоћу софтвера за детекцију плагијаризма iThenticate, при чему није утврђено значајно поклапање (2%) са постојећим изворима у научној и стручној литератури, што указује на висок степен оригиналности рада и његов научни допринос. Similarity Index: 2%, што је у границама дозвољеног

X	ПРЕДЛОГ:
	На основу наведеног, комисија предлаже:
	а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;
	б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени);
	в) да се докторска дисертација одбије.

Место и датум: Нови Сад, 03.07.2026

1. др Илија Ћосић, проф. емеритус
_____, председник

2. др Миладин Стефановић, ванр.проф.
_____, члан

3. др Јелена Демко - Рихтер, ред. проф.
_____, члан

4. др Богдан Кузмановић, ред. проф.
_____, члан

5. др Ранко Бојанић, ред. проф.
_____, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.